3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شىنجياڭ قىزمەتى جونىندەگى ئاگىمە ئەماجلىسىنىڭ رۇخسەت ۋىرەنەيلىك، دايەكتىلەندىرەيلىك جاڭا داۋىرىدەگى جۇڭگوشا سوتسىيالىستىك شىنجياڭ قۇرۇشنا قۇلشىنايلىق

مۇگەدەك بالالار وقۇ ـ اعارتۇداعى ادىلدىك شۇاعىنان تەڭ يگىلىكتەندى

□ انار بۇلت / شىنجياڭ گازەتىنىڭ ئەتلىسى جاۋ شيىا

سانجى قالالىق 9 ـ ورتا مەكتەپتىڭ ئەبر ساباقحاناسىنا سارى، جاسىل ئەتۇس ارالاس كىلەم توسەلگەن، پارتا ـ ورىندىقتان باسقا، تاعى قول قارىم اسپابى، نۇكتەلى وقۇ ماشىناسى، گرافىكالىق تانىم تاقتاسى سياقتى قول ـ ياقتى ساۋقتىرۇعا جانە زەيىن ـ زەردەنى اشۇعا پايدالى وقىتۇ قۇرالدارى جابدىقتالعان، بۇل وسى مەكتەپتىڭ جاڭادان قۇرعان ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ بايلىعى ساباقحاناسى، كلاسقا ىلەسپە وقيتىن جەڭىل مۇگەدەك 7 وقۇشى اپتا سايىن وسىندا كەلىپ ساۋىقتىرۇ جاتتىعۇدان جاسايدى.

وقۇ ـ اعارتۇدىڭ ادىلدىگىن جەبەۋ، دوڭگەلەك داۋلەتتىلىككە بىرگە تالپىنۇ جولىندا، مۇگەدەك بالالاردىڭ، ورەندەردىڭ بىردە ـ بىرەۋىنىڭ قاعىس قالۇىنا بولمايدى. پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى رايونىمىز وقۇ جاسىنداعى مۇگەدەك بالالاردى، ورەندەردى وقۇعا قابىلداۋ، وقۇعا ئەتۇسرۇ قىزمەتىن بار كۇشپەن ويداعىداي ىستەپ، ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇدى قارجىمەن قامتاماسىزداندىرۇدى كۇشەيتىپ، مۇگەدەك بالالاردىڭ، ورەندەردىڭ زاڭ بويىنشا ئەبلىم الۇ ۇقعىن شىن مانىندە قامتاماسىزداندىردى. 2020 ـ جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن رايونىمىز مەكتەپتەرىندەگى وقۇ جاسىنداعى مۇگەدەك بالالاردىڭ، ورەندەردىڭ 98.5%كە جەتىپ، ئۇرتىس 2 جىل بويى مەملەكەتتىڭ جانە اۋتونومىالى رايونىنىڭ «2 ـ مەرزىمدىك ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇدىڭ دەڭگەيىن كوتەرۇ جوسپارىنىڭ (2017 ــ 2020 ـ جىلدار)» نىسانا ـ مىندەتتەرى اسىرا ورىندالدى.

ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ بويىنشا ئەبلىم بەرۇ شارت ـ جاعدايى كورنەكتى جاقسارىدى

4 ـ ايدىڭ 26 ـ كۈنى اقسۇ ايماعى چيميڭ مەكتەبىنىڭ اسحانا، جاتاقحانا عيمارات قاربالاس قۇرىلىس جۇرگىزدى، سوندای ـ اق مەكتەپتىڭ ناقتى جاتتىعۇ بولمەسى مەن ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ وقىتۇشىلارىن باۋلۇ ورتالعان جاقسارتۇ تەڭ قادامدا ئجۇرىلدى. جاڭادان وزگەرتىپ، كەڭەيتىپ سالۇ نسانىنا 22 ميلليون 650 مىڭ يۋان قارجى سالىندى، سالىنىپ بولعاننان كەيىن مەكتەپتىڭ جانە اقسۇ ايماعىنىڭ ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ وقىتۇشىلارى اۋىس ـ كۇيىسىنە اناعۇرلىم تاماشا وقۇ ـ اعارتۇ، وقىتۇ شارت ـ جاعدايىن ازىرلەيدى.

چيميڭ مەكتەبىنىڭ باستىعى حى زۇڭيۇن بىلاي دەپ تانىستىردى: بىلتىر اقسۇ ايماعى مەكتەپتىڭ جانىندىعى 29 مۇ جەردى ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇعا پايدالانىلاتىن جەر ەتىپ ئبولىپ بەرىپ، مەكتەپتىڭ يەلەيتىن جەر اۋدانى ئبىر ەسەدەن استام كەڭەيدى، وزگەرتىپ، كەڭەيتىپ سالۇ نسانى مولشەرمەن بيىل 8 ـ ايدا قۇرىلىسىن ايماقتادى، سول كەزدە مەكتەپ مەكتەپكە دەيىنگى تاربيەدەن مىندەتتى وقۇ ـ اعارتۇ كەزەڭىنە، ونان كاسىپتىك ورتا مەكتەپ وقۇ ـ اعارتۇنىا دەيىنگى كەمەلدى وقۇ ـ اعارتۇ جۇيەسىن ورناتىپ، وقۇ جاسىنداعى مۇگەدەك بالالاردىڭ، ورەندەردىڭ تەرەزەسى تەڭ تۇردە ئبىلىم الۇ ۇقعىن ەڭ زور كولەمدە قامتاماسىزدانىدرادى.

وقۇ جاسىنداعى مۇگەدەك بالالاردىڭ، ورەندەردىڭ وقيتىن مەكتەبى بولۇنا، جاقسى وقي الۇنا شىنايى كەپىلدىك ەتۇ ئۇشىن، سانجى حۇيزۇ اۋتونومىالى وبلىسى ئبىر ميلليون 400 مىڭ يۋان قارجى قوسىپ، 7 اۋداننىڭ مىندەتتى وقۇ ـ اعارتۇ كەزەڭىندەگى مەكتەپتەرىندە 7 ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ بايلىعى ساباقحاناسىن قۇرىپ، كلاسقا ىلەسپە وقيتىن جەڭىل مۇگەدەك وقۇشلاردىڭ ساۋىقتىرۇ جاتتىعۇىن جاساۋدىنا كەپىلدىك ەتتى.

ۇعسۇعا قاراعاندا، 2017 ـ جىلى وقۇ ـ اعارتۇ مينيسترلىگى سياقتى 7 تاراۋ «2 ـ مەرزىمدىك ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇدىڭ دەڭگەيىن كوتەرۇ جوسپارىن (2017 ــ 2020 ـ جىلدار)» سكەسە قوستى. جوسپار اتقارىلعاننان بەرى رايونىمىز ورتالىقتىڭ 53 ميلليون 500 مىڭ يۋان قارجىسىنا قول جەتكىزىپ، اۋتونومىالى رايون، ئارقايسى ايماق، وبلىس، قالالار 97 ميلليون 61 مىڭ 400 يۋان قارجى سالىپ، ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ ينجەنەرياسى نىسان قۇرىلىسىن بەلسەنە ىلگەرىلەتىپ، ئبىلىم بەرۇ كولەمىن بىرتىندەپ كەڭەيتىپ، جينى 7 ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ مەكتەبىن كەڭەيتىپ سالىپ، 45 ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ بايلىعى ورتالعان جاڭادان وزگەرتىپ، كەڭەيتىپ سالىپ، 25 ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ مەكتەپتەرىنە اسپاپ، جابدىق سەپتەپ، 89 ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ بايلىعى ساباقحاناسىن قۇرىپ، نەگىزى ئالسىز ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ مەكتەپتەرىنىڭ جابدىقتارىن ۇزدىكسىز ساپالاندىرىپ، تۇتاس رايونىنىڭ ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ بويىنشا ئبىلىم بەرۇ شارت ـ جاعدايىن كورنەكتى جاقسارتتى.

ساۋىقتىرۇ مەن وقىتۇدى، ەمدەۋ مەن وقىتۇدى توعىستىرۇ ۇلگىسىنە نزدەنىس جاسادى

ئۇرىمجى قالالىق بالالار يگىلىك ورنى ۇكىمەت قۇرعان، ارناۋلى تۇردە جەتىم، مۇگەدەك بالالاردى باعاتىن قوعامدىق يگىلىك قۇرىلىمى. بىلتىر 11 ـ ايدا ئۇرىمجى قالالىق پارتكومىنىڭ قۇرىلىم شتاتى كومىتەتىنىڭ بەكتۇىمەن ئۇرىمجى قالالىق 120 ـ ورتا مەكتەپتىڭ ماڭدايشالعىن اسۇعا قوسلدى.

"مەكتەپتىڭ قۇرىلۇى بيىل ئبىزدىڭ يگىلىك ورنىندىعى وقۇ جاسىنداعى 85 مۇگەدەك بالانىڭ، ورەننىڭ وقۇ قاراستىلىعى بار بولعاندىعىن، ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇدىڭ ساۋىقتىرۇ مەن وقىتۇدى، ەمدەۋ مەن وقىتۇدى توعىستىرۇعا قاراي داموعا ارشىندى قادام تاستاعاندىعىن اڭعارتادى"، ـ دەدى ئۇرىمجى قالالىق بالالار يگىلىك ورنىنىڭ (ئۇرىمجى قالالىق 120 ـ ورتا مەكتەپ) باستىعى ياڭ شياۋيان قۇانشتى سەزىمىن سوزىنەن اڭعارتا.

ئۇرىمجى قالالىق 120 ـ ورتا مەكتەپتىڭ ساباق كەستەسىنەن ئتلىشى مەكتەپتىڭ قاتاڭ تۇردە «اقىل ـ ويدى جەتىلدىرۇ مەكتەپتەرىنىڭ مىندەتتى وقۇ ـ اعارتۇ ساباقتارىن ورنالاستىرۇ تاجريبە جوباسى» بويىنشا ساباق ورنالاستىرىپ، تۇرمىستىق ئتىل ـ ادەبيەت، تۇرمىستىق ماتەماتيكا، تۇرمىستىق ۇيلەسۇ، ەڭبەك شەبەرلىگى، سۇرەت سىزۇ جانە قولونەر، ئان ايتۇ ويىنى جانە ريتمدى ارەكەت، سپورت جانە دەنساۋلىق قورعاۋ سياقتى ساباقتاردى اشقاندىعىن كوردى. مۇنان تىس، مەكتەپ تاعى بالالاردىڭ ئىس جۇزىندىك جاعدايىنا قاراي تورت جاساۋ، توقماشلىق سياقتى كۇرس اشقان. يگىلىك ورنى "فۇگور تورت شەبەرحاناسىن" قۇرىپ، بالالاردىڭ بالكۇلشە پىسىرۇ، ساتۇ سياقتىلارعا قاتىناسۇىنا مۇمكىندىك بەرىپ، ولاردىڭ ەرجەتۇىنە، جۇمىستاندىرۇىنا تۇعىر ازىرلەگەن.

ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇدىڭ مىندەتى وقۇ ـ اعارتۇ كەزەڭىندەگى قاجەتتى قامتاماسىزداندىرۇمەن بىرگە، سوڭعى جىلدارى رايونىمىز ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇدىڭ مەكتەپكە دەيىنگى تاربيەگە، كاسىپتىك ورتا مەكتەپكە قاراي كەڭەيۇىن بىرتىندەپ ىلگەرىلەتتى. قۇمىل قالالىق ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ مەكتەبى 2017 ـ جىلدان باستاپ كاسىپتىك ورتا مەكتەپ كلاسىنا نزدەنىس جاساپ، سناپ كورىپ، "9+3" ۇلگىسىن (9 جىلدىق مىندەتتى وقۇ ـ اعارتۇ، 3 جىلدىق كاسىپتىك وقۇ ـ اعارتۇ) جالپىلاستىرىپ، مەكتەپتىڭ ناقتى جاتتىعۇ بازاسىن سالىپ، وقۇشىلاردىڭ كاسىپتىك پراكتيكاسى، جۇمىستاندىرۇعا باۋلۇ جانە جالپىلىق امالىيات تاربيەسى قىزمەتتەرىن ويداعىداي ىستەدى. كەزەكتە 30 مۇگەدەك ورەن ورتالاۋ مەكتەپ بىتىرگەن سوڭ، مەكتەپتىڭ ناقتى جاتتىعۇ بازاسىندا گۇل ونەرى، وتباسىلىق قىزمەت وتەۋ سياقتى شەبەرلىكتەردى ۇيرەنىپ، كەيىن قوعامعا شققاننان كەيىن ئوز كۇشىنە سۇيەنىپ ئومىر سۇرۇىنە نەگىز قالادى.

كلاسقا ىلەسپە وقۇدى بەلسەنە ىلگەرىلەتتى

ايىر (جاناما اتى) بالالار سال اۋرۇنا شالدىققان، ۇيلەرى قۇتىبي اۋدانى تورعايتى قالاشعىنىڭ قىزىلتاس قىستاعىندا. 2019 ـ جىلى 9 ـ ايدا ول قالاشقاتاعى باستاۋىش مەكتەپتە كلاسقا ىلەسپە وقيدى. ۇيلەرى مەكتەپتەن السىن بولعاندىقتان، مەكتەپ ايىردى مەكتەپتە جاتىپ وقۇعا ورنالاستىرادى، سونىمەن بىرگە اناسىنا تەگىن جاتاقحانا ورنالاستىرىپ، وعان قارايلاسۇىنا مۇمكىندىك جاسايدى.

"بالامنىڭ جاتاق، تاماعى بۇكىلدەي تەگىن، ۇكىمەت تاعى قوسىمشا قاراجات بەرەدى. مۇعالىمنىڭ قامقورلىق جاساپ، كومەكتەسۇىندە، بالا جىلدام العا باستى، كۇلكىسى دە كوبەيە ئتۇستى بۇرىنعىدان"، ـ دەدى وزگەرىسىن تىلگە تيەك ەتكەن، ايىردىڭ اناسى العىس تولى سەزىممەن.

مۇگەدەك بالالاردىڭ، ورەندەردىڭ كلاسقا ىلەسپە وقۇدىن بەلسەنە ىلگەرىلەتۇ ئۇشىن، رايونىمىز توعىسپالى وقۇ ـ اعارتۇ ۇستانىمىن جەتەكشى ەتۇگە تاباندى بولىپ، ادەتتەگى مەكتەپتەر مەن ەرەكشە مەكتەپتەردىڭ وقىتۇ بايلىعىن ئبىر تۇتاس جوسپارلاپ، ادەتتەگى مەكتەپتەردەگى كلاسقا ىلەسپە وقۇدى نەگىزگى تۇلعا ەتكەن، ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ مەكتەپتەرىندە وقۇدى تىرەك ەتكەن، ۇيىنە بارىپ وقىتۇ مەن قاشقىتان وقىتۇدى تولىقتاما ەتكەن ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ مەن قامتاماسىزداندىرۇ جۇيەسىن ورناتتى. تۇتاس شىنجياڭداعى ئارقايسى مەكتەپتەر جەڭىل مۇگەدەك وقۇشلارعا كلاسقا ىلەسترە وقىتىپ، ئجۇرىپ ـ تۇرۇى قولايسىز مۇگەدەك بالالاردى ۇيىنە بارىپ وقىتىپ، كەدەي وتباسىلارىنداعى مۇگەدەك وقۇشلارعا كومەك قاراجات بەردى. قازىر تۇتاس رايوندا كلاسقا ىلەسپە وقيتىن وقۇشى 18 مىڭ 645، ۇيىنە بارىپ وقىتىلاتىن وقۇشى 3579.

اۋتونومىالى رايوندىق وقۇ ـ اعارتۇ مەڭگەرمەسى نەگىزدىك وقۇ ـ اعارتۇ 2 ـ باسقارماسىنىڭ باستىعى شياۋ جىگاڭ مىنانى ئبىلدىردى: "14 ـ بەسجىلدىق" مەزگىلىندە اۋتونومىالى رايون مەملەكەتتىڭ تالابى بويىنشا، لايىقتى تۇردە توعىستىرۇدى نسانا ەتىپ، ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇدى ۇزدىكسىز ويداعىداي جۇرگىزىپ، 3 ـ مەرزىمدىك ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇ دەڭگەيىن كوتەرۇ جوسپارىن اتقارۇعا ۇيىمداستىرىپ، ئار دارەجەلى، ئار ئتۇرلى ەرەكشە وقۇ ـ اعارتۇدىڭ سايكەستى داموىن زور كۇشپەن ىلگەرىلەتەدى.

100 جىلدىق كۇرەس جولىندا جاڭا ساپارعا اتتانايىق

ما چين:

بۇقارانىڭ ئىسىن ئوز بىسندەي بىستەدى

100 پارتيا مۇشەسى جورىق جايلى سىر شەرتەدى ③

□ انار بۇلت/شىنجياڭ گازەتىنىڭ ئەتلىسى سۇڭ ۇيگو

"بۇگىن قىستاق كادرلارى مەن قىستاقتا تۇراتىن قىزمەت اترەتىنىڭ مۇشەلەرى حىسۇان تەكسەرتەدى، كوپشىلىك ئدال ۇاعىندا قاتىناسڭىزدار". 3 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى تاڭ اتىسىمەن ما چين ۇيچات توبىندا سول كۇنگى ئبىرىنشى ينفورماتسيانى تاراتتى.

شحاۋچۇي قىستاعىنىڭ تۇرعىنىنىڭ اراسىندا "قىينشىلعىڭ بولسا، ما چيندى نزدە" دەگەن ئسوز تارالعان. ما چين يانچي حۇيزۇ اۋتونومىالى اۋدانى بەيدا چۇي اۋىلى شحاۋچۇي قىستاعى پارتيا ياچەيكاسىنىڭ مۇشەسى، وداق ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى، 2017 ـ جىلى مىندەت وتەگەننەن باستاپ، ول باستان ـ اياق بۇقارانى كوكەيىندە ساقتادى.

2020 ـ جىلدىڭ باسىندا ىندەت تۇىلعان كەزدە، شحاۋچۇي قىستاعىندا تاۋىق باعۇشىلاردا كوپ بولعاندا 4000 ــ 5000 تاۋىق بار ەدى، از بولعاندا دا نەشە ئجۇزى بار بولاتىن، تاۋىق جەمى جەتكىزىلمەي، جۇمىرتقا سىرتقا شىعارىلماي، ولار قاتتى ابىرجعان ەدى.

ما چين مۇنى كورىپ، ىشتەي ابىرجىدى، امالىن تاۋىپ شەشۇ كەرەك قوي! ما چين الدىمەن كورشىلەس بىرنەشە قىستاققا حابارلاسىپ، جۇمىرتقا ساتىپ الاتىن قىستاق تۇرعىنىدارىن بىردەن تىزىمدەپ، ئبىر ئبولىم باعىمشى وتباسىلارى ساقتاعان جۇمىرتقانى ساتىستى. تاعى وسى اۋداندا ئى زاتتىق ماتەريالدارىدى قامداۋ مەن قامەكەمىسىنىڭ باستىعى جاڭ ۇي ـ ي.

ئتلىشى جەرگىلىكتى ورىنداعى ەگدەلەۋ كادر ـ بۇقارانىڭ اۋىزدارىنان وتكەن عاسىردىڭ 60 ـ جىلدارىندا يانچيدىڭ اتى ايگىلى "استىق قامباسى" بولعاندىعىن، 70 ـ جىلداردان باستاپ قانت قىزىلشاسىن ئوسىرۇدى جالپىلاستىرىپ، 80 ـ جىلدارىدا جەرگىلىكتى ورىننىڭ "كوجە قاتىق قامباسى" بولىپ، 90 ـ جىلدارىدا قىزاناقتى، قىزىل بۇرىشتى نەگىز ەتكەن "قىزىل كاسىپ سالاسىن" گۇلدەندىرىپ، 21 ـ عاسىرعا وتكەندە جەرگىلىكتى ورىندا جۇزىمشىلىك كاسىبىن تەز دامىتىپ گۇلدەندىرگەندىگىن ەستىدى.

ئداستۇرلى اۋىل شارۇاشىلىعىنان وسى زامانعى اۋىل شارۇاشىلىعىنا تىپ وزگەرتۇدى مەملەكەتتىڭ اۋىل شارۇاشىلىعىنا تىيمدىلىك جاساۋ ساياساتىنان بولە قاراۋعا بولمايدى، "وڭتۇستىك شىنجياڭ مەن سولتۇستىك شىنجياڭدى ارالاپ شقساڭىز، يانچيدىڭ قاق ورتادا ەكەنىن بايقايسىز" سىندى ابزال ئوڭىر ورنى ارتقىشىلىعىنان دا بولە قاراۋعا بولمايدى. جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول مەن وڭتۇستىك شىنجياڭ تەمىر جولى وڭتۇستىك شىنجياڭ مەن سولتۇستىك شىنجياڭنىڭ وسى كومەمەسىنەن وتكەندە، ئرى كولەمدى تاسىمال تۇراپ ورتالعىنىڭ كاسىپ سالاسىنىڭ داموىن جەبەۋ رولى كورنەكتىلەنە ئتۇستى.

جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدا اۋتوكولىكتەر كۇن سايىن مولايدى؛ شيگوبيدە، ونەركاسىپ باقشا رايونىنىڭ اۋدانى جىل سايىن كەڭەيدى. جاڭ ۇي ـ ي تانىستىرىپ بىلاي دەدى: يانچي ونەركاسىپ باقشا رايونىنىڭ دارەجەسى 2013 ـ جىلدان باستاپ اۋتونومىالى رايون دارەجەلى ونەركاسىپ باقشا رايونى بولىپ جوعارىلاعاننان كەيىن، ىرگە تەپكەن كاسىپورىندار بارعان سايىن كوبەيىپ، كاسىپ سالالارىنىڭ شوعىرلانۇ اسەرى بارعان سايىن كورنەكتىلەندى، قازىر ىرگە تەپكەن ئتۇرلى كاسىپورىندارداڭ سانى 88گە جەتىپ، "ئبىر باقشا، 5 رايون" سىندى كاسىپ سالاسى داموا ارناسى قالىپتاستى.

ئتلىشى باقشا رايونىندا كوزگە ايرىقشا تۇسەتىنى ئجۇزىم شارابىن اشتۇ كاسىپ باقشاسى ەكەندىگىن كوردى. كاسىپ باقشاسىنا ىرگە تەپكەن 15 كاسىپورىن ەككەن 100 مىڭ مۇ جەردەگى ئجۇزىم قاعىر شولگە جاسىل كورىك قوسىپ تۇر، بۇل ارادان جىلىنا 10 مىڭداعان تونىنا ئجۇزىم ئوندىرىلىپ، ئتۇرلى دامدەگى تاماسىز ەتەتىن قوسىمشا ازىق ـ تۇلىك دۇكەنىمەن بايلانىس جاساپ، جۇمىرتقا ـ نى دۇكەنگە اپارىپ ساتتى، سونىمەن بىرگە اۋىلدىق ۇكىمەت اسحاناسى جانە ماڭايداعى بىرنەشە قىستاقتىڭ "ۇعسۇ، تىيمدىلىك جاساۋ، توعىسترۇ" بويىنشا قىستاقتا تۇراتىن قىزمەت اترەتىمەن حابارلاسىپ، قالعان جۇمىرتقانى ساتۇ جولىن تاپتى.

ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ كەزىندە، جۇمىرتقا، كوكونىس، سىىر ئسۇتى... قىستاقتا ساتىلماي تۇرعان اۋىل شارۇاشىلىق قوسىمشا ونىمدەرىنىڭ بارىنە ما چين دەر كەزىندە ساتۇ جولىن قاراستىرىپ، قىستاق تۇرعىنىدارىنىڭ ساتۇ قىينىن بولۇ ماسەلەسىن شەشتى، ساتىلعان ئار ئتۇرلى اۋىل شارۇاشىلىق قوسىمشا ونىمدەرىنىڭ جالپى قۇنى ئبىر ميلليون يۇانعا تايادى.

ما چين تاعى 26 قىستاق تۇرعىنىن باستاپ ەرىكتى قىزمەت وتەۋ اترەتىن قۇرىپ، قىستاق تۇرعىنىدارىنىڭ، مال جەمدەۋ سياقتى جاقتاردىعى قىينىلىلىقتارىن شەشۇىنە كومەكتەستى.

"ئبىر ئتاۋىرى ما چين بار، ايتپەسە قايتەرىمدى بىلمەي قالعان ەدىم"، ـ دەدى 80 جاستاعى قىستاق تۇرعىنى حان يۇيحۇا. 2020 ـ جىلى 7 ـ ايدا حان يۇيحۇانىڭ ۇلى، نەمەرەسى تۇگەلدەي مەدىتسينالىق باقىلاۋدى قابىلداپ، ۇيىندەگى 20 نەشە قوينا جەم بەرىلمەي قالعاندا، جاسى ەگدەلەگەن حان يۇيحۇا امالسىز ما چيننەن كومەك سۇرادى. ما چين تەلەفون العاننان كەيىن، دەرەۋ ەرىكتى قىزمەت وتەۋ اترەتىن ۇيىمداستىرىپ، دەمالىس ۇاقىتىنان پايدالانىپ تاماسىز ەتەتىن قوسىمشا ازىق ـ تۇلىك دۇكەنىمەن بايلانىس جاساپ، جۇمىرتقا ـ نى دۇكەنگە اپارىپ ساتتى، سونىمەن بىرگە اۋىلدىق ۇكىمەت اسحاناسى جانە ماڭايداعى بىرنەشە قىستاقتىڭ "ۇعسۇ، تىيمدىلىك جاساۋ، توعىسترۇ" بويىنشا قىستاقتا تۇراتىن قىزمەت اترەتىمەن حابارلاسىپ، قالعان جۇمىرتقانى ساتۇ جولىن تاپتى.

ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ كەزىندە، جۇمىرتقا، كوكونىس، سىىر ئسۇتى... قىستاقتا ساتىلماي تۇرعان اۋىل شارۇاشىلىق قوسىمشا ونىمدەرىنىڭ بارىنە ما چين دەر كەزىندە ساتۇ جولىن قاراستىرىپ، قىستاق تۇرعىنىدارىنىڭ ساتۇ قىينىن بولۇ ماسەلەسىن شەشتى، ساتىلعان ئار ئتۇرلى اۋىل شارۇاشىلىق قوسىمشا ونىمدەرىنىڭ جالپى قۇنى ئبىر ميلليون يۇانعا تايادى.

ما چين تاعى 26 قىستاق تۇرعىنىن باستاپ ەرىكتى قىزمەت وتەۋ اترەتىن قۇرىپ، قىستاق تۇرعىنىدارىنىڭ، مال جەمدەۋ سياقتى جاقتاردىعى قىينىلىلىقتارىن شەشۇىنە كومەكتەستى.

"ئبىر ئتاۋىرى ما چين بار، ايتپەسە قايتەرىمدى بىلمەي قالعان ەدىم"، ـ دەدى 80 جاستاعى قىستاق تۇرعىنى حان يۇيحۇا. 2020 ـ جىلى 7 ـ ايدا حان يۇيحۇانىڭ ۇلى، نەمەرەسى تۇگەلدەي مەدىتسينالىق باقىلاۋدى قابىلداپ، ۇيىندەگى 20 نەشە قوينا جەم بەرىلمەي قالعاندا، جاسى ەگدەلەگەن حان يۇيحۇا امالسىز ما چيننەن كومەك سۇرادى. ما چين تەلەفون العاننان كەيىن، دەرەۋ ەرىكتى قىزمەت وتەۋ اترەتىن ۇيىمداستىرىپ، دەمالىس ۇاقىتىنان پايدالانىپ ئشوپ ورىپ، جەم تالقاداپ، قويعا جەم بەردى. كەيىن، قاتتى اسەرلەنگەن حان يۇيحۇا ارنايى قىستاق تۇرعىندار كوميتەتىنە كەلىپ ما چينگە العىس ايتتى.

2020 ـ جىلى ما چين باستاعان ەرىكتى قىزمەت وتەۋ اترەتى بۇقارانىڭ جينى 1263 قىينىشىلعىن، تالاپ ـ تىلەكتەرىن شەشىم ەتتى. قازىر ول تۇرالى ئسۇز بولسا، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ ئبارى القاپ، ونى جان اشىرى سانايدى.

ما چيننىڭ بار ىنتا ـ پەيىلىمەن قىستاق تۇرعىندارىنا قىزمەت وتەۋىن ۇيىندەگىلەرىنىڭ تۇسىنۇىنەن، قولداۋىنان بولە قاراۋعا بولمايدى. ىندەت ەندى تۇىلعان كەزدە، ما چين قاربالاس قىزمەتىن باستاپ كەتتى. قايىن اتاسى وعان: "بالام، سەن كومۇنيستىك پارتيا مۇشەسسىڭ ئارى قىستاق كادرسىڭ، وسىنداي كەزدە ئبىرىنشى شەپتە اتويلاپ ئجۇرۇڭ كەرەك، ۇيدەن الاڭداما، قىزمەتىڭدى جاقسى ىستە!" دەدى.

"مەن ەندى عانا شحاۋچۇي قىستاعىنا كەلىن بولىپ تۇسكەندە، كورشىمىز چاڭ جينلين پارتيا مۇشەسى بولاتىن، ول ئس جۇزىندەگى ارەكەتى ارقىلى ماعان كومۇنيستىك پارتيا مۇشەسىنىڭ بۇكىل ىنتا ـ پەيىلىمەن حالىق ئۇشىن قىزمەت ىستەۋى كەرەكتىگىن، بۇقارانىڭ ۇلكەن ـ كىشى ىستەرىن ئوز ىسىندەي ىستەۋى كەرەكتىگىن ايتتى"، ـ دەدى ما چين.

چاڭ جينلينىڭ نقىلىندا، 2017 ـ جىلى 9 ـ ايدا ما چين داڭقىپەن پارتياعا مۇشە بولدى. "مەن كومۇنيستىك پارتيا مۇشەلەرىنىڭ اۋەلگى ماقساتىن ماڭگى ساقتاپ، بۇقارانىڭ ئتىپتى دە كوپ قىينماسەلەلەرىن شەشەمىن"، ـ دەدى ما چين.

(باسى 1 ـ بەتتە)

4 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى "جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدى بويلاپ شىنجياڭعا نازار سالۇ" انار بۇلت / شىنجياڭ گازەتى جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى حابارلاۋ توبى اۋىل شارۇاشىلىعى كاسىپ باقشالارىنا كىرىپ، ەرەكشە كاسىپ سالاسىمەن جاقىن ماڭنان توعىستى؛ شەت ـ شالعاي شاعىن تاۋلى قىستاقتارعا بارىپ، كەدەيلىكتەن ارىلعان بۇقارامەن كەرىستى ارتتىرىپ بايۇ جولدارى جوننده اڭگىمەلەستى. بۇل ارادان ئبىز يانچيدىڭ ئداستۇرلى اۋىل شارۇاشىلىعىندا شت جاڭا بۇرىلىستى جۇزەگە اسىرعاندىعىن كوردىك.

"بۇكىل شىنجياڭ كولەمىندە يانچيدىڭ ەگىس اۋدانى ئبىرشاما از، دەسەدە بىزدە ئوڭىر ورنىندىق قاتىناس، وزگەشە سۇ، توپىراق، جارىق، جىلۋ بايلىعى سياقتى ابزالدىلىقتار بار، اۋىل شارۇاشىلىعىن دامىتۇدا ۇزدىكسىز تابىستارعا قول جەتكىزدىك"، ـ دەدى يانچي ونەركاسىپ باقشا رايونى قوعامدىق داموا مەكەمەسىنىڭ باستىعى جاڭ ۇي ـ ي.

ئتلىشى جەرگىلىكتى ورنىداعى ەگدەلەۋ كادر ـ بۇقارانىڭ اۋىزدارىنان وتكەن عاسىردىڭ 60 ـ جىلدارىندا يانچيدىڭ اتى ايگىلى "استىق قامباسى" بولعاندىعىن، 70 ـ جىلداردان باستاپ قانت قىزىلشاسىن ئوسىرۇدى جالپىلاستىرىپ، 80 ـ جىلدارىدا جەرگىلىكتى ورىننىڭ "كوجە قاتىق قامباسى" بولىپ، 90 ـ جىلدارىدا قىزاناقتى، قىزىل بۇرىشتى نەگىز ەتكەن "قىزىل كاسىپ سالاسىن" گۇلدەندىرىپ، 21 ـ عاسىرعا وتكەندە جەرگىلىكتى ورىندا جۇزىمشىلىك كاسىبىن تەز دامىتىپ گۇلدەندىرگەندىگىن ەستىدى.

ئداستۇرلى اۋىل شارۇاشىلىعىنان وسى زامانعى اۋىل شارۇاشىلىعىنا تىپ وزگەرتۇدى مەملەكەتتىڭ اۋىل شارۇاشىلىعىنا تىيمدىلىك جاساۋ ساياساتىنان بولە قاراۋعا بولمايدى، "وڭتۇستىك شىنجياڭدى ارالاپ شقساڭىز، يانچيدىڭ قاق ورتادا ەكەنىن بايقايسىز" سىندى ابزال ئوڭىر ورنى ارتقىشىلىعىنان دا بولە قاراۋعا بولمايدى. جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول مەن وڭتۇستىك شىنجياڭ تەمىر جولى وڭتۇستىك شىنجياڭ مەن سولتۇستىك شىنجياڭنىڭ وسى كومەمەسىنەن وتكەندە، ئرى كولەمدى تاسىمال تۇراپ ورتالعىنىڭ كاسىپ سالاسىنىڭ داموىن جەبەۋ رولى كورنەكتىلەنە ئتۇستى.

جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدا اۋتوكولىكتەر كۇن سايىن مولايدى؛ شيگوبيدە، ونەركاسىپ باقشا رايونىنىڭ اۋدانى جىل سايىن كەڭەيدى. جاڭ ۇي ـ ي تانىستىرىپ بىلاي دەدى: يانچي ونەركاسىپ باقشا رايونىنىڭ دارەجەسى 2013 ـ جىلدان باستاپ اۋتونومىالى رايون دارەجەلى ونەركاسىپ باقشا رايونى بولىپ جوعارىلاعاننان كەيىن، ىرگە تەپكەن كاسىپورىندار بارعان سايىن كوبەيىپ، كاسىپ سالالارىنىڭ شوعىرلانۇ اسەرى بارعان سايىن كورنەكتىلەندى، قازىر ىرگە تەپكەن ئتۇرلى كاسىپورىندارداڭ سانى 88گە جەتىپ، "ئبىر باقشا، 5 رايون" سىندى كاسىپ سالاسى داموا ارناسى قالىپتاستى.

ئتلىشى باقشا رايونىندا كوزگە ايرىقشا تۇسەتىنى ئجۇزىم شارابىن اشتۇ كاسىپ باقشاسى ەكەندىگىن كوردى. كاسىپ باقشاسىنا ىرگە تەپكەن 15 كاسىپورىن ەككەن 100 مىڭ مۇ جەردەگى ئجۇزىم قاعىر شولگە جاسىل كورىك قوسىپ تۇر، بۇل ارادان جىلىنا 10 مىڭداعان تونىنا ئجۇزىم ئوندىرىلىپ، ئتۇرلى دامدەگى 6000 تونىنا ئجۇزىم شارابى وڭدەلەدى.

ئجۇزىم ساباقتارى ئشول دالانى جاسىلداندىرىپ، ئجۇزىم شارابىنىڭ حوش ئىسى سان مىڭداعان شاقىرىم جەرگە دەيىن تارالدى، يانچيدىڭ 1 ـ، 2 ـ، 3 ـ كاسىپتەرىنىڭ توعىسا داموى دا تىڭ بىيككە جەتتى. 2800 مۇ جەرگە ئجۇزىم ەگىپ وتىرعان تيانساي شاراپ قوجالىعى ساياحاتتا قىزۇ قارسى الۇعا بولەنگەن جەرگە اينالدى.

يانچي حۇيزۇ اۋتونومىالى اۋدانى چيگشيڭ قالاشعى قوراتاۋ قىستاعى كەزىندە قاتىناسى قولايسىز، ينفورماتسيا توماعا ـ تۇيىق، ەگىنشىلىگى جالاڭ جەر بولعاندىقتان، ئبىر مەزگىل اۋتونومىالى رايون داڭەرەجەلى كەدەي قىستاق قاتارىنا جاتقىزىلعان بولاتىن. بۇگىنگى كۇنى قولايلى قاتىناس بۇل قىستاقتىڭ "مەملەكەتتىك ەكولوگيالىق ورىكەنيەت قىستاعىنا"، "مەملەكەتتىك كورىكتى، قونىستانۇعا جايلى بولۇدان ۇلگى كورسەتەتىن قىستاققا" اينالۇىن جەبەدى.

"بىلتىر 5 ـ ايدا ش